

TEKNİK PERSONEL ve YAN ÖDEMELER

1970 yılında 10195 sayılı kararnameye göre çalışan Teknik Personelin, 657 sayılı Devlet Personel Kanunu kapsamına sokulmak istenmesi o zamanlar büyük tepkiyle karşılanmış, tüm teknik elemanlar kanuni haklarını kullanarak, bu kanunun kapsamına 'girmeme mücadelesini vermişlerdi.

1 Aralık 1970 de kanunun uygulanmaya başlamasıyla, teknik elemanlar arasında huzursuzluk arttı; birçok kişi yurt dışına gitti, birçok kişi meslek değiştirdi. Yöneticiler ufak tefek bazı hataların olduğunu, bunların da çıkartılacak yan ödemelerle düzeltileceğini ve durumun eskisinden daha iyi olacağını devamlı olarak işlediler. Böylece 2 yıl geçti. Bu 2 yılda yan ödeme konusu *gazete* manşetlerinden hemen hemen hiç düşmedi. Nihayet önce kamu kuruluşlarında çalışanlar için, arkasından da 2 Mart 1973 de «Kamu iktisadi Kuruluşlarında çalışanlar için yan ödeme kararnameleri çıktı.

Bu çıkan yan ödemeler teknik personelin mağduriyetini önlemek, astronomik sayılarla artan hayat pahalılığı karşısında bir yaraya merhem olabilmek şöyle dursun, yepyeni huzursuzluklara, sürtüşmelere neden oldu.

Şimdi durumu biraz yakından inceliyelim. Yan "ödemeler; iş güçlüğü zammı, iş riski zammı ve eleman teminindeki günlük zammı diye 3 kısma ayrılmaktadır. Bu üç çeşit yan ödemenin hangi ölçütlere göre kurumlar arasında dağıtıldığı anlaşılammaktadır. Bazı kurumların elemanlarına iş güçlüğü zammı verilirken, başka bir kurumun elemanları hem iş güçlüğü hem eleman teminindeki günlük zammı alabilmekte, diğer bir başka kurumun elemanları ise her üç çeşit yan ödmeden de yararlanabilmektedir : Ankara Demiryolları Fabrikası, Fabrika müdürüne 600 TL iş güçlüğü zammı verilirken, Türkiye Süt Endüstri Kurumu'nun istanbul teşkilatında çalışan bir elektrik mühendisine 500 TL'si iş güçlüğü zammı, 500 TL'si da eleman teminindeki günlük zammı ödenmekte ve bu arada TEK de Şebeke Tesis Dairesi Başkanlığında çalışan 50 mesul mühendis ve mühendise 500 TL. iş güçlüğü zammı, 500 TL'si eleman teminindeki günlük zammı ve 200 TL'si da iş riski zammı ödenmesi öngörülmektedir.

Bu üç çeşit yan ödemenin kurumlar arasında çeşit bakımından dağılışı farklı olduğu gibi, bir çeşit ödemenin aynı tahsil derecesinde ve aynı sene hizmeti olan teknik elemanlar arasında miktar bakımından dağılışı da farklıdır.

Kurumların iç bünyelerinde, dağılımdaki dengesizlik ise kurumlar arasındaki dengesizlikten çok daha fazladır. Aynı odada oturup, bir kurum için yaptığı iş bakımından arasında fark olmıyan iki kişiye farklı yan ödeme ödenmesi öngörülmektedir, örneğin PTT Genel Müdürlüğünde, aynı tahsili gören, aynı sene hizmeti olan; bir Dış Şebeke, iç Şebeke veya transmisyon mühendisine 700 TL iş güçlüğü zammı verilirken, bir radyo-link, kuranportör, peyk, veya telefon - telsiz mühendisine 500 T.L yan ödeme verilecektir.

Telefon başmüdürlerine 700 TL, telefon başmüdür yardımcılara 600 TL yan ödeme öngörülürken; makamının başındaki sıfat telefon gibi teknik olmıyan, oysa eh az telefon başmüdür ve yardımcıları kadar teknik hizmet gören bölge başmüdür ve yardımcılara yan ödeme verilmesi düşünülmemektedir.

Bazı kuruluşların taşra teşkilatları için yan ödeme miktarları merkez teşkilatlarına göre fazla saptanırken, bir kısım kuruluşlarda taşra teşkilatında çalışan teknik elemanlara bu hak tanınmamıştır, örneğin Devlet Demir Yolları'nda Afyon Beton Travers Fabrikası yüksek mühendisine 700 TL. yan ödeme ödenmesi düşünülürken, Etibank Seydişehir Alüminyum Tesisleri grup başkanlığı mühendisi 500 TL iş güçlüğü zammı, 200 TL. iş riski zammı ve 600 TL eleman teminindeki güçlük zammı alacaktır.

Kararnamelerin aksayan diğer bir yanı ise, teknik eğitim kurumlarındaki hizmetlerin yan ödeme alacak işler kapsamına sokulmamasıdır. Devlet Personel Dairesinin bu görüşünü önceden öğrenebilen bazı kuruluşlarının yetkilileri Teknik Eğitim kurumlarının adlarını, etüd" proje servisi, araştırma geliştirme servisi gibi değiştirerek elemanlarına bu hakkı sağlamışlar; bu konu üzerine eğilmıyen kuruluşların, teknik eğitim kurumlarında çalışan teknik elemanlar da bu kararname kapsamı dışında kalmışlardır.

Tüm kuruluşlarda bazı özel üniteler hariç, grup başmühendisinden daha yüksek makama yan ödeme verilmemektedir. Buda teknik elemanları, kurumların yönetimde söz sahibi kılmamak için düşünölmüş bir yan tedbirdir.

Ayrıca, Maliye Bakanlığı ve Devlet Personel Dairesinde teknik elemanların hakkını koruyacak hiçbir yetkili elemanın bulunmıyışı, kurumların yetkili teknik elemanlarıyla görüşölmeden, teknik elemanın kaderinin tamamen yönetici zümre tarafından çizilişi de yanlış bir tutum olsa gerekir.

Sonuç olarak 657 Sayılı Kanunun yarattığı aksaklıkları gidermek için, çıkarıldığı beyan edilen yan ödemeler, teknik elemanlar arasında huzursuzluğu arttırmak, sürtüşmeler yaratmak, kurumlar arasında nakillere ve elemanların mesleklerini değiştirmesine neden olmaktan başka bir işe yaramıyacaktır.

Başkaca, kuruluşların çoğunda yan ödeme verilecek personel sayısı çahşan personel sayısının çok altındadır.

Dağıtımında sübjektif kıstasların büyük rol oynıyacağı, kapıkulu zihniyetini artıracacağı kesin olan bu ulufelerle teknik elemana tekrarlanan söz açık ve kesindir: «Ya bu ülkeyi ter ket! ya da özel sektörün emrine gir!»

Bu kararnameler, yurt kalkınmasının gerekli unsuru olan ve üretime doğrudan doğruya katkıda bulunan teknik eleman kitlesinin, emeğinin karşılığının böyle ulufelerle "değil, ancak teknik personeli işçi statüsüsüne sokan yeni bir teknik personel kanunu ile alınabileceğini bir kez daha belgelemektedir.